

Complex project

‘Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen’

Procesnota

Aangepast naar aanleiding van de nieuwe processtructuur van de uitwerkingsfase

versie 14 december 2020

DOCUMENTINFORMATIE

Naam project	Complex project 'Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen' (CP ECA)
Rapporttitel	Procesnota - Aangepast naar aanleiding van de nieuwe processtructuur van de uitwerkingsfase en het aantreden van de nieuwe voorzitter van de task force ECA (versie 1/12/2020)
Opdrachtgevers	Departement Mobiliteit en Openbare Werken Havenbedrijf Antwerpen Maatschappij Linkerscheldeover
Contactpersoon opdrachtgevers	Dr. Reginald Loyen Programmadirecteur CP ECA Reginald.loyen@mow.vlaanderen.be

VERSIEBEHEER

versie	datum	opmerking
1	15 juli 2016	Opgemaakt naar aanleiding van de startbeslissing van de Vlaamse Regering.
2	7 oktober 2016	Naar aanleiding van de start van de onderzoeksfase en het aantreden van de voorzitter task force werd de procesnota aangepast.
3	9 december 2016	Aangepast naar aanleiding van start publieksraadpleging Alternatieven-onderzoeksnota
4	13 maart 2017	Gewijzigd naar aanleiding van de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota (AON) en de verwerking van de reacties en adviezen uit de raadpleging en adviesvraag. Het eerste hoofdstuk en deel 2.2 over het voorgenomen onderzoek werden grotendeels geschrapt. Alle inhoudelijke info bevindt zich in de geactualiseerde AON. In de andere hoofdstukken werd de info over de reeds gezette stappen (goedkeuring startbeslissing, infomomenten...) toegevoegd. In deel 2.1 werden een aantal actoren toegevoegd.
5	17 januari 2018	Gewijzigd naar aanleiding van de bekendmaking van de ontwerprapporten van het geïntegreerd onderzoek.
6	6 juli 2018	Gewijzigd naar aanleiding van de bekendmaking van de tussennota
7	17 mei 2019	Gewijzigd naar aanleiding van de vaststelling van het ontwerp voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering
8	31 januari 2020	Gewijzigd naar aanleiding van de vaststelling van het definitieve voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering
9	14 december 2020	Gewijzigd naar aanleiding van de nieuwe processtructuur van de uitwerkingsfase

1	HOOFDSTUK 1: ALGEMENE INLEIDING	5
1.1	<i>Opzet van de procesnota.....</i>	5
1.2	<i>Doelstelling van de procesnota</i>	5
2	HOOFDSTUK 2: PROJECTNOODZAAK EN PROJECTDOELSTELLINGEN	6
2.1	<i>Noodzaak van het project</i>	6
2.1.1	Bijkomende containerbehandelingscapaciteit.....	6
2.1.2	Ruimte voor ontwikkeling van industriële en logistieke activiteiten	7
2.1.3	Multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet.....	7
2.2	<i>Doelstellingen en afbakening van het project</i>	8
2.3	<i>Wat houdt de procesaanpak van de complexe projecten in?</i>	8
2.4	<i>Waarom kiezen voor de procesaanpak van de complexe projecten?.....</i>	8
3	HOOFDSTUK 3: VOORSTEL VAN AANPAK UITWERKINGSFASE	9
3.1	<i>Inleiding</i>	9
3.2	<i>Voorgenomen onderzoek</i>	10
3.3	<i>Onderlinge afstemming van het te voeren onderzoek</i>	11
3.4	<i>Project-risicomanagement</i>	11
4	HOOFDSTUK 4: COMMUNICATIE- EN PARTICIPATIETRAJECT	13
4.1	<i>Stakeholdersanalyse</i>	13
4.1.1	Krachtenveldanalyse	13
4.1.2	Overzicht actoren.....	13
4.2	<i>Voorstel van projectstructuur.....</i>	13
4.2.1	Task force als stuurgroep	13
4.2.2	Programmateam en projectteams	15
4.2.3	Actorenoverleg	16
4.2.4	Werkgroepen actorenoverleg en technische teams.....	16
4.3	<i>Voorstel van communicatie en participatieaanpak</i>	17
4.3.1	Informereren	18
4.3.2	Participeren.....	18
4.4	<i>Communicatie en participatieaanpak per fase</i>	19
4.5	<i>Vooropgestelde timing</i>	20
5	HOOFDSTUK 5: FINANCIËLE AFSPRAKEN	22
5.1	<i>Raming van de middelen met betrekking tot het proces.....</i>	22
5.2	<i>Raming van de middelen met betrekking tot de uitvoering (globale inschatting) ..</i>	22
5.3	<i>Onderzoek naar financieringsmogelijkheden</i>	22
6	BIJLAGE: OVERZICHT EXTERNE DOELGROEPEN	23
6.1	<i>Overheidsinstanties</i>	23

6.2	<i>Strategische adviesraden</i>	24
6.3	<i>Sectororganisaties</i>	24
6.4	<i>Actiegroepen en burgerbewegingen.....</i>	25
6.5	<i>Direct betrokken actoren</i>	25
6.6	<i>Ruime (niet georganiseerde) bevolking Waasland en Antwerpen</i>	25
7	BIJLAGE: DETAILOVERZICHT OVERLEGSTRUCTUUR.....	27
7.1	<i>Overlegstructuur per cluster of project</i>	28
7.2	<i>Overlegstructuur per thema</i>	30

1 HOOFDSTUK 1: ALGEMENE INLEIDING

1.1 OPZET VAN DE PROCESNOTA

Voorliggende procesnota ondersteunt het proces van het project ‘**realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen**’ in het kader van het decreet complexe projecten.

1.2 DOELSTELLING VAN DE PROCESNOTA

Voorliggende procesnota is een informatief document, geen beslissingsinstrument. De doelstelling van de nota is:

- Het verschaffen van informatie aan alle betrokken stakeholders (adviesinstanties, burgers, actiegroepen, bedrijven, overheden) over de doelstelling en noodzaak van het project.
- Informatie geven over de procesaanpak.
- Duidelijk weergeven hoe en wanneer inspraak kan worden geleverd en op welke plaatsen de informatie digitaal en analoog beschikbaar is.

De procesnota is een evolutief document dat tijdens de loop van het proces steeds geactualiseerd wordt. Zo blijft iedereen op de hoogte van de meest recente stand van zaken van het project. De procesnota is continu raadpleegbaar op de websites www.complexeprojecten.be en www.cpeca.be

De partners engageren zich om een kwalitatieve invulling te geven aan de acties uit de procesnota. De niet of laattijdige uitvoering creëert geen rechtsgrond voor latere procedures. Het voorkeurs- en projectbesluit zijn wel beslissingen die rechtsgevolgen creëren.

In dit eerste hoofdstuk wordt een algemene inleiding gegeven.

In een tweede hoofdstuk wordt de doelstelling van het project weergegeven. Waarom wordt de procesaanpak complexe projecten voorgesteld en wat houdt die procesaanpak in?

Een derde hoofdstuk gaat dieper in op de noodzakelijke onderzoeken die onderdeel uitmaken van het studiewerk. Een tweede luik van dit hoofdstuk betreft het stakeholdersonderzoek. Opgelijst wordt welke stakeholders actief betrokken worden tijdens de loop van het proces. Belangrijk is ook te weten in welke fase en op welke manier dit gebeurt. In een derde luik wordt een processtructuur opgebouwd. Uiteindelijk zal dit leiden tot een processchema dat verduidelijkt welke de tijdshorizon is en wanneer besluitvorming gepland is.

In het vierde hoofdstuk wordt de focus gelegd op het geplande communicatie- en participatietraject. Hoe zult u als belangenactor gedurende de loop van het proces op de hoogte worden gehouden? Welke inspraakmomenten zijn er?

Wanneer de processtructuur is opgebouwd en de tijdslijn uitgezet zal ook duidelijk worden of er financiële afspraken moeten worden gemaakt of bevoegdheden gedelegeerd moeten worden. Dit wordt vastgelegd in een vijfde hoofdstuk.

2 HOOFDSTUK 2: PROJECTNOODZAAK EN PROJECTDOELSTELLINGEN

2.1 NOODZAAK VAN HET PROJECT

2.1.1 Bijkomende containerbehandelingscapaciteit

In de afgelopen drie decennia kende de maritieme overslag in de haven van Antwerpen een sterke groei. Het overslagvolume steeg van 82 miljoen ton in 1980 tot meer dan 238 miljoen in 2019. De containeroverslag vertegenwoordigde in 2019 meer dan de helft van het overslagvolume in de haven van Antwerpen, en bijna 85% van de groei van het overslagvolume sinds 1980. Het marktaandeel van Antwerpen in de containeroverslag van de havens van de Hamburg-Le Havre range nam over de beschouwde periode toe van 15% naar 25,7% in 2019 (gemeten in twintig voet containers of TEU).

Ter verklaring van deze evolutie wordt vaak verwezen naar het lading-genererend karakter van de haven van Antwerpen. Dit betekent dat de bedrijven in het havengebied zelf veel goederenstromen opwekken. In combinatie met de centrale ligging in Europa en de connectiviteit met het achterland vormt het creëren van goederenstromen door de industrie gevestigd in het havengebied het geheim van het succes van de haven Antwerpen. De aanwezigheid van cargo die vervoerd moet worden, trekt scheepvaartlijnen aan. Er bestaat een unieke synergie tussen goederenoverslag, logistiek en industrie. Binnen de Vlaamse economie vervult Antwerpen de rol van een uniek platform. Meer dan 62.000 directe banen en 80.000 indirecte banen zijn in verband te brengen met de havenactiviteit. Dit is circa 6% van de Vlaamse werkgelegenheid en circa 7% van het Vlaamse bruto binnenlands product.

De aanwezigheid van industrie in het havengebied, die lading genereert en lading aantrekt, biedt de containerrederijen een interessante uitvalsbasis. Havens waar dit lading genererend vermogen niet of in mindere mate aanwezig is, kunnen in moeilijkheden komen en containerlijnen verliezen. Het vermogen van een havengebied om zelf lading te genereren is een belangrijk aspect bij de keuze van een aanloophaven. De rederers en verladers ("de markt") kiezen welke havens zij wensen te gebruiken. Dit blijkt in Noordwest-Europa bij voorkeur de havens Rotterdam, Antwerpen of Hamburg te zijn.

Op macro-economisch vlak blijkt de vraag naar containerbehandelingscapaciteit verband te houden met de economische activiteit in het achterland van de haven. Uit historisch onderzoek blijkt dat het bruto binnenlands product (BBP) als maatstaf van de economische activiteit evolueert samen met het containeroverslagvolume. Beiden zijn gecorreleerd, met in het verleden bovendien een sterk multiplicatoreffect. De groei van het bruto binnenlands product in het achterland bepaalt de groeivoet van de containeroverslag in de zeehavens. Daarom wordt bij het prognosticeren van de overslag vaak gebruik gemaakt van de voorziene ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Om een bepaalde bandbreedte te kunnen uitwerken, wordt normaliter ook met verschillende groeiscenario's gewerkt (sterke versus zwakke groei). Omdat gepubliceerde scenario's voor de containeroverslag niet beschikbaar zijn, werden in voorbereidend onderzoek prognoses gemaakt (zie figuur 1). Aannames laten zich daarbij niet vermijden.

Scenario	2017-2025	2025-2035	2035-2050
Laag	3,0	1,5	1,0
Midden	3,8	1,9	1,25
Hoog	4,4	2,2	1,5

Figuur 1. Jaarlijkse verwachte groei van het containeroverslagvolume in de Hamburg-Le Havrerange

Bron: Royal Haskoning DHV & Rebel (2015) *Maatschappelijke afweging van verschillende invullingsscenario's voor de Ontwikkelingszone Saeftinghe, deel 2, blz. 67* (uitgevoerd in opdracht van het Havenbedrijf Antwerpen en de Maatschappij Linkerscheldeoever).

De afgelopen vijf jaar (2014-2019) bedroeg de lineaire groei in de containeroverslag in Noord-Europa +2% per jaar. In Antwerpen ging het om 5,7% per jaar. Hiermee is Antwerpen de afgelopen jaren de sterkste groeier binnen de Hamburg-Le Havre range. De investeringen qua nautische toegankelijkheid werpen hun vruchten af. Antwerpen heeft kunnen inspelen op de schaalvergroting van de scheepvaart. Ook een volgehouden marketinginspanning in het Verre Oosten leverde resultaten op. Antwerpen slaagde erin een groter deel van de nog steeds belangrijke Aziatische handel binnen te halen. Het groeiend marktaandeel van Antwerpen in de handel tussen Europa en het Verre Oosten is veelbelovend. Voor de verdere toekomst zijn voorspellingen minder nauwkeurig. Indien de trafiek voor 2016 als basis gebruikt wordt, wordt tegen 2030 een capaciteitsvraag voorspeld tussen 12,9 en 15,1 miljoen TEU (maritieme trafieken), overeenstemmend met een totale capaciteitsvraag (maritiem + binnenvaart) van 16,3 à 19,6 miljoen TEU.

De uitbraak van de corona epidemie in China zorgde initieel voor een aanbodschock terwijl de daarop volgende pandemie een wereldwijde vraagschock veroorzaakte met een grote impact op de wereldwijd vervoerde volumes. Het dieptepunt hiervan bevond zich in het tweede kwartaal van 2020 terwijl in het derde kwartaal overslagvolumes gerealiseerd werden, die aanknoopten met die van het derde kwartaal van 2019. De containeroverslag in de haven van Antwerpen houdt in 2020 vrij goed stand. De mate waarin verder herstel zich zal aandienen, hangt uiteraard samen met de verdere ontwikkelingen rond Covid-19. Naar alle waarschijnlijkheid zal Covid-19 een impact hebben op de timing waarmee containerbehandelingscapaciteit ingevuld wordt, maar zal er uiteindelijk slechts een tijdelijke vertraging zijn.

De nood om de capaciteit van de haven van Antwerpen te optimaliseren en de positie te verzekeren, verdwijnt dus zeker niet. Daarnaast werd ook de behoefte van een versterking van de globale toeleveringsketen met lokale voorraden extra in de verf gezet. Dankzij de diversificatie van het wereldwijde netwerk van de Antwerpse haven zijn we bovendien weerbaarder voor toekomstige uitdagingen; onze bevoorrading is namelijk niet afhankelijk van één continent of speler.

2.1.2 Ruimte voor ontwikkeling van industriële en logistieke activiteiten

De haven van Antwerpen is naast een maritieme hub ook een belangrijke industriële en/of logistieke cluster. De elkaar versterkende mix tussen goederenbehandeling-logistiek-industrie maakt Antwerpen uniek en voegt zeer veel waarde toe aan het havencomplex. De onderlinge verwevenheid tussen de pijlers van deze drie-eenheid is zeer groot. Zo voeden de maritieme goederenstromen de havenindustrie, wat deze een belangrijk locatievoordeel oplevert. Anderzijds genereert de industriële cluster veel lading hetgeen de hub functie van de Antwerpse haven aanzienlijk versterkt. Het uitzonderlijke evenwicht tussen import- en exportstromen is hiervan mede een gevolg –iets wat concurrenten van de haven van Antwerpen benijden. Overdekte magazijnruimtes, die in de haven van Antwerpen in talrijke mate aanwezig zijn, worden in het kader van Industrie 4.0 fabrieken van de toekomst genoemd. Het industrieel-logistieke weefsel op het havenplatform is bovendien ook onderling zeer sterk verweven en geïntegreerd. De ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit kan om deze redenen niet los gezien worden van en biedt nieuwe kansen voor de verdere uitbouw van de industriële en/of logistieke activiteiten op het Antwerpse havenplatform.

2.1.3 Multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet

Derde en laatste onderdeel van het complex project is de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet. Dit betreft zowel het wegennet, waterwegennet als het spoorwegennet. De ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit gaat gepaard of veronderstelt immers ook de aansluiting van deze nieuwe terminals (en industrieel/logistieke terreinen) aan de verschillende bestaande verkeersnetten. Aan de landzijde wordt concreet gedacht aan een spoorontsluiting. Deze bestaat niet alleen uit de aansluiting op het bovenliggende spoorwegennetwerk, maar ook uit wacht- en rangeerbundels en overslagfaciliteiten op de terminals in kwestie. Naast een spoorontsluiting ligt uiteraard ook een aantakking op het hoofdwegennet voor de hand. Wat de waterzijde betreft, wordt in eerste instantie gedacht aan capaciteit voor het behandelen van binnenvaarttrafiek.

2.2 DOELSTELLINGEN EN AFBAKENING VAN HET PROJECT

Dit project heeft als doelstelling de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen, om de verwachte groei tot 2030 te kunnen accommoderen, van de daarmee samenhangende ontwikkeling van industriële gronden en van de multimodale aansluiting tot aan het hoofdnet.

2.3 WAT HOUDT DE PROCESAANPAK VAN DE COMPLEXE PROJECTEN IN?

De procesaanpak is gebaseerd op de procedure die in het decreet complexe projecten van 25 april 2014 werd uitgetekend, en omvat vier fases (verkenningfase, onderzoeksfase, uitwerkingsfase en uitvoeringsfase) met drie beslismomenten (startbeslissing, voorkeursbesluit en projectbesluit) en twee openbare onderzoeken (ter voorbereiding van het voorkeurs- en projectbesluit). De onderzoeken en procedures verlopen op een geïntegreerde manier. De nieuwe aanpak betreft een werkwijze die steunt op participatie, openheid en overleg. Deze nieuwe aanpak beoogt een efficiënt en kwaliteitsvol proces, dat gericht is op de realisatie van een complex project binnen een aanvaardbare termijn en met een maximum draagvlak.

De nieuwe procesaanpak beoogt een efficiënt en kwalitatief proces met aandacht voor zes cruciale principes:

- Open communicatie;
- Participatie;
- Maatwerk;
- Oplossingsgericht samenwerken;
- Geïntegreerde aanpak;
- Procesregie in handen van de actoren.

Een gedetailleerd schematisch overzicht van de opeenvolgende processtappen kan worden teruggevonden op de website www.complexeprojecten.be

2.4 WAAROM KIEZEN VOOR DE PROCESAANPAK VAN DE COMPLEXE PROJECTEN?

De procesaanpak van complexe projecten heeft een belangrijke meerwaarde voor dergelijk grootschalig project. Door de nieuwe geïntegreerde methodiek van het werken met een alternatievenonderzoeksnota en een voorkeursbesluit, zal in eerste instantie het op strategisch niveau gekozen alternatief, vastgeklekt worden. Dit alternatief zal ook reeds een actieprogramma omvatten met het flankerend beleid. Het projectbesluit zal het gekozen alternatief en flankerend beleid verder uitdiepen op uitvoeringsniveau.

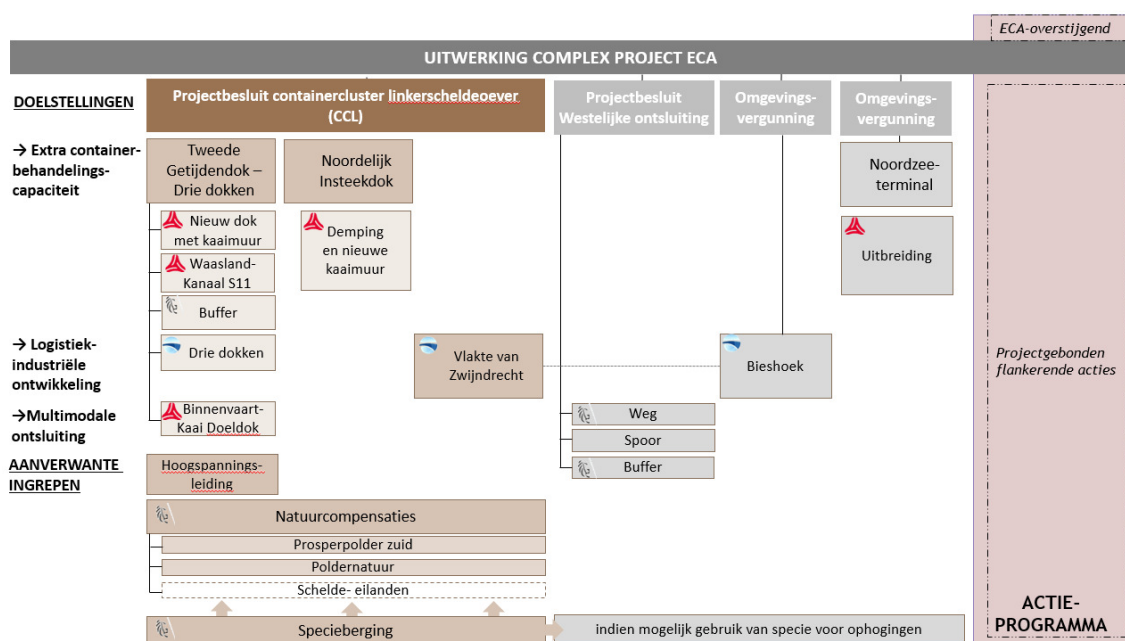
In het proces zijn zeer veel actoren betrokken (zie verder). De procesaanpak van complexe projecten heeft op vlak van participatie een meerwaarde. Van bij het begin worden actoren betrokken in de wijze waarop het project uitvoering krijgt. Er zijn tal van informatierondes en formele inspraakmomenten voorzien.

3 HOOFDSTUK 3: VOORSTEL VAN AANPAK UITWERKINGSFASE

3.1 INLEIDING

Voor de aanpak van de eerdere fases van het complex project verwijzen we naar eerdere versies van deze procesnota. Dit hoofdstuk schetst de aanpak van de uitwerkingsfase in grote lijnen.

Het doel van de uitwerkingsfase is om dit voorkeursbesluit verder te concretiseren tot een realiseerbaar project en om de uitvoeringswijze te bepalen. Daar waar het onderzoek in de vorige fase zich op een strategisch niveau afspeelde, zal de focus thans op het projectniveau liggen. Ook tijdens deze fase zullen alle actoren en het brede publiek worden betrokken om een open proces en gedragen project te bekomen. Het resultaat van de uitwerkingsfase is één of meerdere projectbesluiten met telkens een geheel van vergunningen en machtigingen, een bestemmingsplan en actieprogramma. Ook bestaat de mogelijkheid dat sommige van de projecten verder uitgewerkt en vergund zullen worden via de omgevingsvergunningsprocedure.

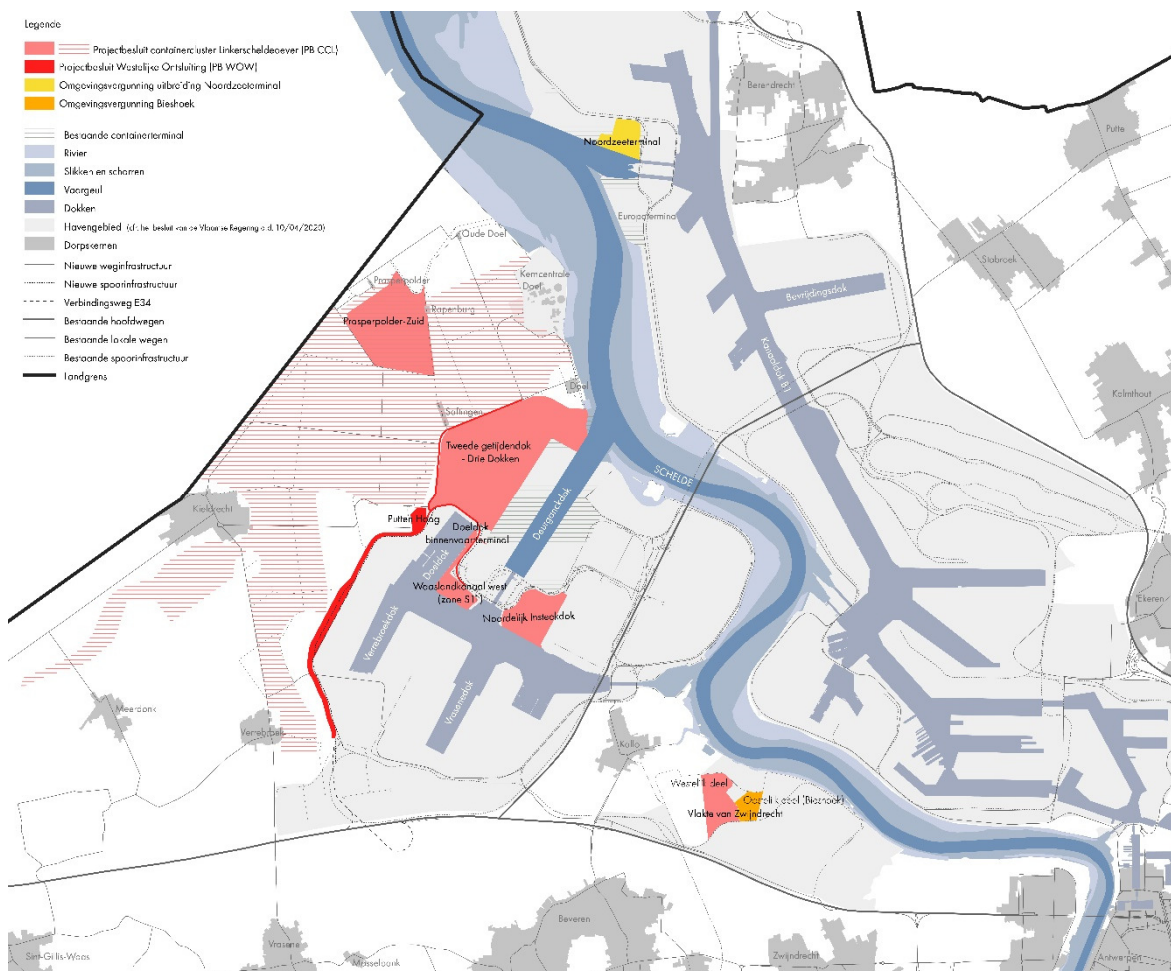
Figuur 2. Uitwerking voorkeursalternatief in 2 projectbesluiten en 2 omgevingsvergunningen
Bron: eigen verwerking

Omwille van fasering wordt geopteerd om het complex project verder uit te werken in verschillende procedures (zie figuren 2 en 3):

- Een projectbesluit “Containercluster Linkerscheldeoever” voor het geheel van vergunningen en machtigingen, herbestemmingen en flankerende acties voor een cluster van projecten op de Linkerscheldeoever (Tweede Getijdendok, Noordelijk Insteekdok, Vlakte van Zwijndrecht, Drie Dokken en bijhorende buffer, Doeldok binnenvaartterminal, Waaslandkanaal west (= zone S11), voorafgaandelijke natuurcompensaties, en speciebergings in deze projectgebieden)
- Een projectbesluit “Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven” voor het geheel van vergunningen en machtigingen, herbestemmingen en flankerende acties voor de Westelijke Ontsluiting
- Een omgevingsvergunning voor realisatie van het oostelijke deel van de Vlakte van Zwijndrecht (“Bieshoekbos” (geen herbestemming vereist)
- Een omgevingsvergunning voor de uitbreiding van de Noordzeeterminal (geen herbestemming vereist)

De projectonderzoeksnota’s vertrekken van het project en de hiervoor relevante flankerende maatregelen opgenomen in het voorkeursbesluit. Deze nota’s bepalen het onderwerp en aanpak van het verder

onderzoek, namelijk de inrichtingsalternatieven die op uitvoeringsniveau zullen worden onderzocht en de manier waarop de effecten van het project in kwestie, de flankerende maatregelen en redelijke alternatieven worden onderzocht en beoordeeld in het licht van de projectbesluiten.

Figuur 3. Kaart met de uitwerking voorkeursalternatief in 2 projectbesluiten en 2 omgevingsvergunningen
Bron: eigen verwerking

3.2 VOORGENOMEN ONDERZOEK

Het algemene doel van het onderzoek is om de beste oplossing te filteren uit de beschikbare mogelijkheden, binnen het kader van het voorkeursbesluit. Daarvoor worden de verschillende oplossingen op een geïntegreerde manier onderzocht en afgewogen, waarbij verschillende deelonderzoeken – gekaderd binnen een participatietraject – de uiteindelijke keuze mee onderbouwen.

In de uitwerkingsfase worden verschillende inrichtingsalternatieven binnen het kader van het voorkeursbesluit bepaald. Deze worden neergeschreven in projectonderzoeksnota's. Het doel van de projectonderzoeksnota's is tweeledig: (1) alle betrokken partijen op de hoogte van het project en de uitwerking ervan brengen en (2) ervoor zorgen dat overheden advies kunnen verlenen in het debat over de verdere uitwerking van het project. Deze nota's beschrijven dus de onderzoeksmethodiek. De inrichtingsalternatieven worden onderzocht vanuit verschillende invalhoeken: operationaliteit, milieu-effectbeoordeling, veiligheid en (voor het Tweede Getijdendok) nautische aspecten.

3.3 ONDERLINGE AFSTEMMING VAN HET TE VOEREN ONDERZOEK

Met de projectonderzoeksnota's wordt erover gewaakt dat elk onderzoek kan starten met dezelfde informatie en basisgegevens. De afstemming van de onderzoeken wordt gerealiseerd door het programmateam en gevalideerd door de task force. De voortgang wordt op verschillende ogenblikken besproken tijdens overleg met de actoren. Volgende acties worden voorzien (en deels reeds uitgevoerd):

- Nieuwsbrieven (elektronisch), projectwebsite en regelmatig actorenoverleg;
- Publieke bekendmaking van de (geactualiseerde) projectonderzoeksnota's;
- Workshops of expert meetings met het oog op onderlinge afstemming;
- Bespreking van de ontwerprapporten met projectteams en task force;
- Presentaties ontwerprapporten aan actoren (tijdens actorenoverleggen en/of werkgroepen) en aan pers;
- Ruime verspreiding van de synthesesnota's die de conclusies van de onderzoeken bundelen;
- Verplichte adviesrondes en openbare onderzoeken in het kader van het decreet complexe projecten.

3.4 PROJECT-RISICOMANAGEMENT

Elk project wordt geconfronteerd met risico's die een impact kunnen hebben op het realiseren van de projectdoelstellingen. Om deze risico's binnen het complex project tijdig te detecteren en te beheersen, maakt een actief en effectief risicomanagement integraal deel uit van het ganse proces.

Actief en effectief risicomanagement vereist een direct en proactief inspelen op projectrisico's die kunnen optreden. Enerzijds door projectrisico's vroegtijdig te onderkennen, erop te anticiperen en deze beheersbaar te maken en te houden. Anderzijds door nieuwe mogelijkheden te creëren en kansen te benutten die de uitvoering van het proces kunnen bevoordelen.

Risicomanagement draagt rechtstreeks bij aan het beheersen van het proces doordat (1) risico's continu expliciet en daardoor bespreekbaar worden gemaakt, (2) proactief wordt opgetreden in plaats van reactief, (3) op een gestructureerde manier beheersmaatregelen worden geïdentificeerd, afgewogen en geïmplementeerd. Risicomanagement maakt een project echter niet risicoloos. Dit is in de meeste gevallen onmogelijk en ook niet noodzakelijk. Belangrijker is dat er op een gestructureerde en transparante manier wordt omgegaan met onzekerheden en de beheersing ervan.

Risicomanagement vormt mee de kern van projectmanagement en vereist maatwerk. Het is een cyclisch proces dat regelmatig zal worden doorlopen. Elke cyclus start met een risicoanalyse waarbij de projectrisico's worden geïdentificeerd en geëvalueerd naar grootte. Voor de (belangrijkste) projectrisico's worden beheersmaatregelen uitgewerkt en geïmplementeerd. Vervolgens wordt de effectiviteit van de beheersmaatregelen geëvalueerd en start het proces opnieuw.

Bij het uitvoeren van een risicoanalyse wordt in de eerste plaats gekeken naar mogelijke risico's die een impact hebben op de realisatie van het project binnen een aanvaardbare termijn en met een zo maximaal mogelijk draagvlak. Daarnaast wordt ook gekeken naar mogelijke risico's met een impact op het projectbudget. De geïdentificeerde risico's worden steeds geëvalueerd naar grootte van de waarschijnlijkheid op optreden en de grootte van de impact wanneer ze optreden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van onderstaande risicomatrix.

Risicomatrix			Impact				
			(Inschatting op basis van impact op tijd, draagvlak en budget)				
			1	2	3	4	5
			Verwaarloosbaar	Gering	Redelijk	Ernstig	Kritiek
Waarschijnlijkheid	5	Kans op voorkomen tussen 50-99%					
	4	Kans op voorkomen tussen 25-50%					
	3	Kans op voorkomen tussen 10-25%					
	2	Kans op voorkomen tussen 5-10%					
	1	Kans op voorkomen tussen 1-5%					

Figuur 4. Risicomatrix

Bron: eigen verwerking

Afhankelijk van de grootte van het projectrisico krijgt het een kleur en dienen de nodige beheersmaatregelen uitgewerkt en geïmplementeerd te worden.:

- Rood risico: Onaanvaardbaar risico - beheersmaatregelen dienen uitgewerkt en geïmplementeerd te worden. De effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen dient opgevolgd te worden.
- Oranje risico: Te beheersen risico - enkel aanvaardbaar indien negatieve kosten-baten van beheersmaatregel(en).
- Groen risico: Aanvaardbaar risico - geen verdere beheersing noodzakelijk.

Het identificeren en evalueren van de risico's gebeurt op programmaniveau . Elk van vier projecten bekijkt de eigen projectgebonden risico's. De risicomanagementcyclus wordt doorheen het proces herhaald en dit minstens op het moment dat zich (interne en/of externe) veranderingen voordoen en steeds op het einde/bij de start van elke procesfase. Het beheersen van projectrisico's gebeurt door het programmteam. Hierover wordt gerapporteerd aan de task force. Het risicomanagement is operationeel.

4 HOOFDSTUK 4: COMMUNICATIE- EN PARTICIPATIETRAJECT

4.1 STAKEHOLDERSANALYSE

4.1.1 Krachtenveldanalyse

De krachtenveldanalyse identificeert de betrokken doelgroepen, geeft hun visie en belangen en geeft ook aan wat hun houding is ten opzichte van het project. We brengen de belangrijkste stakeholders in kaart en delen ze in op basis van enerzijds visie en belangen bij het project en anderzijds onderling vertrouwen. Afhankelijk van de plaats van de stakeholder in dit krachtenveld wordt hij in de communicatie op een andere manier benaderd (qua boodschap en communicatiedrager).

De krachtenveldanalyse wordt verder ingevuld via een schets van hun visie, belangen en houding. Dit gebeurt via verdere informatie- en overlegmomenten, via onlinemonitoring van berichtgeving in pers en sociale media. Een sterke betrokkenheid van stakeholders is essentieel binnen een complex project. De filosofie is dat de erkenning van stakeholders in hun rol, welk standpunt ze ook hebben, bijdraagt aan de kwaliteit van het proces.

Het overlegproces is met het afronden van de onderzoeksfase verre van beëindigd en dient verder vervolledigd te worden door alle stakeholders te blijven betrekken (bedrijven, landbouw, natuur, bewoning...). Naar aanleiding van de vaststelling van het voorkeursbesluit werd de krachtenveldanalyse overgedaan. De actoren werden opnieuw uitgebreid bevraagd, onder meer over hoe ze betrokken willen zijn in de vernieuwde overlegstructuur voor ECA. De resultaten van deze analyse dienen mee het participatieproces te voeden.

4.1.2 Overzicht actoren

Gezien de brede focus van het project en de grootte van het onderzoeksgebied hebben heel wat instanties belang om bij het project betrokken te zijn. Nu de Vlaamse Regering een voorkeursbesluit genomen heeft, vernauwt de scope van het proces en dus is het voor een aantal actoren minder relevant om nog betrokken te blijven bij ECA. Daarom vond er in mei 2020 een bevraging per email plaats onder alle actoren die tijdens de onderzoeksfase betrokken waren bij ECA, om te peilen naar hun wensen en noden voor de uitwerkingsfase.

Al deze actoren blijven (tenzij ze dat niet wensen) de 'Nieuwsflits ECA' ontvangen, zodat ze op de hoogte zijn van alle belangrijke stappen in het proces. Daarnaast blijven de meeste, maar niet alle, actoren deel uitmaken van het actorenoverleg en zijn ze vertegenwoordigd in thematische werkgroepen (cf infra). Voor een aantal actoren is gericht bilateraal overleg voorzien. In bijlage bij deze procesnota bevindt zich een overzicht van de actoren.

4.2 VOORSTEL VAN PROJECTSTRUCTUUR

4.2.1 Task force als stuurgroep

Het voorbereiden en ondersteunen van het verdere politieke besluitvormingsproces is de voornaamste opdracht van dit gremium. Het faciliteren van de politieke besluitvorming heeft juridische zowel als strategische facetten.

Een eerste groep van mogelijke taken zijn van strategische aard:

- anticiperen op verschillende mogelijke standpuntbepalingen;
- inschatten van mogelijke weerstand;
- rekening houden met de Europese beleidscontext;
- inschatten van economische realiteiten;
- in het oog houden van de lange termijn van het hele project

- bewaken van de timing, doelstellingen en contouren van het project;
- rapporteren naar politiek/voorstellen van beslissingen voorleggen.

Bepaalde taken zijn van juridische aard:

- inzicht verkrijgen in de toepasselijke wetgeving en procedures;
- in lijn brengen van het project met de juridische context.

Een laatste groep van onderwerpen is zowel van juridische als strategische aard:

- nagaan hoe het beoogde tempo van uitvoering kan gevolgd worden binnen de wettelijk opgelegde procedurestappen;
- vorm geven aan de verhouding tussen het complex project en de bestaande ruimtelijke uitvoeringsplannen voor het gebied.

Belangrijk is dat de task force over haar bevindingen communiceert met de verschillende belanghebbenden, zodat deze hun inzicht verruimen in het project. De task force moet dus vooral bouwstenen aanleveren voor de totstandkoming van de politieke besluitvorming over het complex project.

In de startbeslissing van de Vlaamse Regering van 15 juli 2016 wordt het afdelingshoofd van de afdeling Maritieme Toegang aangesteld als voorzitter van de task force. In juni 2020 ging voormalig afdelingshoofd Freddy Aerts met pensioen. Om de continuïteit te garanderen, nam de secretaris-generaal van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (waar de afd. MT onderdeel van is) het voorzitterschap van de task force over. Tot nader order blijft Filip Boelaert de voorzitter. In de zomer van 2020 is Yi Bin Shan aangesteld als nieuw afdelingshoofd Maritieme Toegang. Zij zal nauw samenwerken met Filip Boelaert om ECA in goede banen te leiden en is ook lid van de task force. De procesverantwoordelijke wordt aangeduid binnen het Departement MOW, namelijk: Reginald Loyaen.

Cruciaal is dat de inhoudelijke deelaspecten, die het onderwerp zullen uitmaken van de werkzaamheden van de task force, afdoende dienen ingevuld te worden door de verschillende leden van de task force. In de eerste plaats vertoont het dossier een technisch karakter. Het gaat daarbij om problematieken zoals de nautische toegankelijkheid tot de Vlaamse havens, de ruimtelijke ordening... Ten tweede vraagt het project ook om economische expertise. Kennis over de noodzakelijke achterlandverbindingen, de maritieme containersector en dergelijke meer is vereist. De technische en economische expertise situeert zich bij het Departement MOW. Bovendien is het aangewezen vanuit het departement Omgeving ook brede expertise in te brengen. Daarnaast is het uiteraard van belang dat in deze task force/stuurgroep ook de haven zelf expertise en kennis kan inbrengen (door een vertegenwoordiger van Havenbedrijf Antwerpen en van de Maatschappij LSO). De Gewestelijke havencommissaris wordt als waarnemer aan de task force toegevoegd.

Het is als volgt samengesteld (alfabetisch):

Jan	Blomme	Gewestelijk Havencommissariaat	Waarnemer
Filip	Boelaert	Departement MOW	Voorzitter
Peter	Cabus	Departement Omgeving	
Eva	De Vrij	Sweco	Projectsecretaris
Ilse	Hoet	Departement MOW	
Yi-Bin	Shan	Departement MOW	
Guy	Janssens	Haven Antwerpen	

Reginald	Loyen	Departement MOW	Procesverantwoordelijke
Peter	Van de Putte	Maatschappij LSO	

Figuur 5. Samenstelling task force

Bron: eigen verwerking

4.2.2 Programmteam en projectteams

Voor de dagdagelijkse projectwerking is een programmteam opgericht. Dit is ook voorzien in het decreet complexe projecten (waar sprake is van een “multidisciplinair projectteam”). De procesverantwoordelijke zit het programmteam voor.

Het programmteam krijgt een mandaat van de task force. Het ontwikkelt een plan van aanpak dat door de task force wordt vastgesteld. Na de vaststelling van dit plan zorgt het programmteam voor de realisatie van de (deel)producten. Het programmteam rapporteert over (deel)resultaten aan de task force. Het leeuwendeel van het inhoudelijke werk wordt uitbesteed aan private marktpartijen. Daarbij wordt een inkoopstrategie gevolgd, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van (bestaande) raamcontracten bij de betrokken overheden.

Het programmteam heeft als taken:

- het voorbereiden van besluitvorming (bijvoorbeeld van projectbesluiten...);
- het managen van de links tussen de projecten;
- het behouden van een helicopterview op de projecten;
- de coördinatie van de studies in de projecten;
- het bewaken van de voortgang van de projecten.

Het is als volgt samengesteld (alfabetisch):

Gert	Baert	Haven Antwerpen	Technisch manager
Jeroen	Bastiaens	Sweco (SHIP)	Adviseur
Chris	Coeck	Haven Antwerpen	Coördinator Mobiliteit
Eva	De Vrij	Sweco (SHIP)	Projectsecretaris
Ine	Dhondt	Departement Omgeving	Coördinator Omgeving
Isabel	Franck	Departement MOW	Juridisch coördinator
Maarten	Goris	Departement MOW	Omgevingsmanager
Tim	Gregoir	Departement MOW	Projectverantwoordelijke MOW
Piet	Hemelaer	Departement MOW	Contractmanager
Filip	Laurysen	Sweco (SHIP)	MER Coördinator
Reginald	Loyen	Departement MOW	Procesverantwoordelijke

Mark	Meersman	Departement MOW	Manager projectbeheersing
David	Stevens	Team Complexe projecten (Vlaamse overheid)	Adviseur Complexe projecten
Liesbeth	Van Driessche	Maatschappij LSO	Projectverantwoordelijke MLSO
Manu	Vandamme	Haven Antwerpen	Projectverantwoordelijke HA Plaatsvervangend programmadi- recteur
Luna	Willemen	Sweco (SHIP)	Projectsecretariaat

Figuur 6. Samenstelling programmteam

Bron: eigen verwerking

Voor elk van de vier projecten binnen ECA wordt een afzonderlijk projectteam voorzien. Een projectteam heeft als taak het project te coördineren op niveau projectbesluit of (respectievelijk) omgevingsvergunningaanvraag. Het is samengesteld uit alle partijen die instaan voor de financiering en/of de vergunningverlening en/of de uitvoering van het project in kwestie. Vaak wordt dit voorgezeten door de projectleiders of de projectverantwoordelijke van de opdrachtgevende overheid.

Thomas	Maes	Departement MOW	Westelijke Ontsluiting Waasland- haven
Kristof	Guldentops	Haven Antwerpen	Containercluster Linkerscheldeoe- ver
Liesbeth	Van Driessche	Maatschappij LSO	Bieshoekbos
N.	N.	Haven Antwerpen	Noordzeeterminal

Figuur 7. Projectleiders

Bron: eigen verwerking

4.2.3 Actorenoverleg

Met het oog op het participatief traject wordt gewerkt met een breed actorenoverleg. Het actorenoverleg ligt in het verlengde van de participatieve aanpak die voortvloeit uit het decreet complexe projecten. Het actorenoverleg dient voornamelijk als klankbord voor task force en programmteam. Andere ad hoc bijeenkomsten zullen stelselmatig worden gepland met als doel het overleg tussen overheden en belangengroepen te faciliteren en te vereenvoudigen.

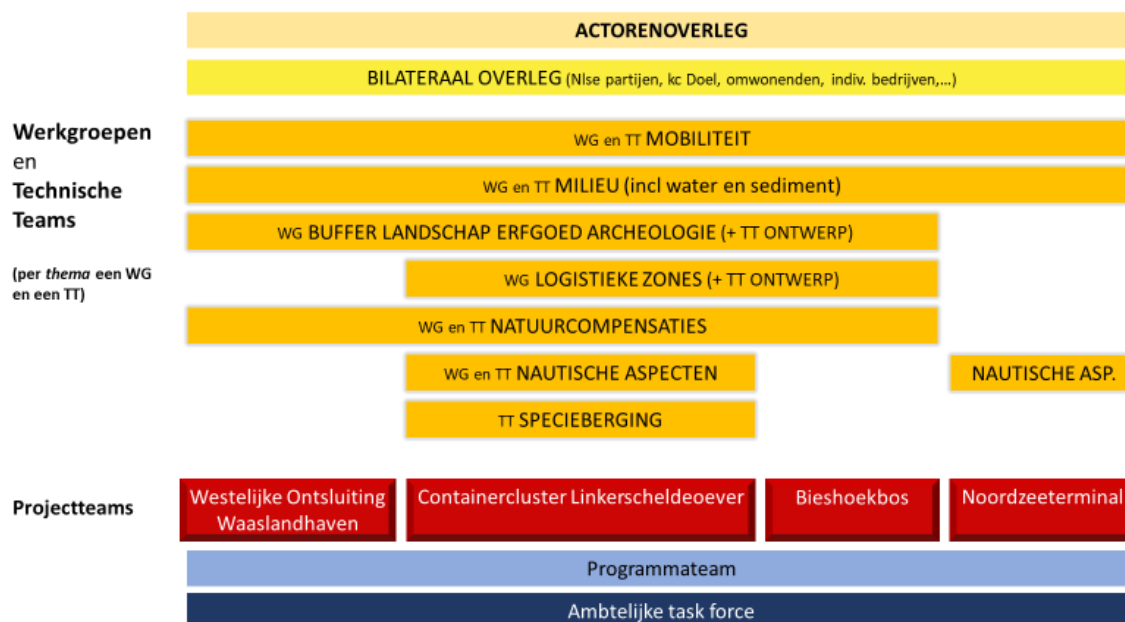
Het actorenoverleg komt samen onder voorzitterschap van de voorzitter van de task force. In “Overzicht actoren” is weergegeven welke actoren relevant zijn voor dit actorenoverleg. Naargelang de noden kan de voorzitter ad hoc experts uitnodigen. Ook de leden van het programmteam maken deel uit van het actorenoverleg. De projectsecretaris zorgt voor uitnodigingen en verslaggeving.

4.2.4 Werkgroepen actorenoverleg en technische teams

In de uitwerkingsfase worden nieuwe werkgroepen van het actorenoverleg voorzien, net als ondersteunende technische teams. De werkgroepen hebben tot doel de actoren nauwer te betrekken in detailoverleg. Ze vervullen de rol van gerichte betrokkenheid, op thematische basis. Onderstaande figuur vat schematisch samen over welke werkgroepen het gaat. De thematische werkgroepen zijn niet allemaal relevant voor elk project. Voor het project Westelijke Ontsluiting wordt bijvoorbeeld geen nautische werkgroep voorzien.

De technische teams zijn eveneens thematisch georganiseerd. Ze verenigen de experts ter voorbereiding en ondersteuning van de projectteams en de werkgroepen van het actorenoverleg. Technische teams bestaan uit specialisten en experts (technisch, financieel, juridisch...).

De leden van een projectteam of een technisch team kunnen deelnemen aan de thematische werkgroepen.

Figuur 8. Schematische weergave van de werkgroepen van het actorenoverleg en de technische teams per project

Bron: eigen verwerking

Uit een bevraging van de actoren blijkt dat een aantal niet structureel wenst deel te nemen via werkgroepen, maar overleg op maat (bilateraal) verkiest. Dat is bijvoorbeeld het geval voor een aantal organisaties uit Nederland. Als bijlage gaat een overzicht van de overlegstructuur ECA voor de uitwerkingsfase. Daarin is meer in detail uitgelegd welke actoren op welke manier bij ECA betrokken zullen worden.

4.3 VOORSTEL VAN COMMUNICATIE EN PARTICIPATIEAANPAK

Bij de actorenanalyse en de processtructuur in de verkennings- en onderzoeksfase gingen we uit van een grote groep mogelijk betrokken actoren. In de loop van het proces verfijnen we dit, enerzijds door een inkringing van het onderzoeksgebied (ten gevolge van het voorkeursbesluit) en anderzijds op basis van de gewenste betrokkenheid van de actoren zelf. In de uitwerkingsfase maken we een onderscheid tussen wie actief betrokken moet of wil worden en wie enkel informatie wenst.

In de uitwerkingsfase verschuift de focus van de participatie immers naar doelgroepen die een direct belang (positief of negatief) hebben bij de realisatie van (een van de) (deel)projecten. Daarnaast blijft er informatieverspreiding nodig naar de ruime bevolking.

In de loop van de onderzoeksfase werden een 20-tal individuele bedrijven betrokken die mogelijk een impact konden ondervinden bij de realisatie van een van de onderzochte (deel)projecten. In de uitwerkingsfase betrekken we de belanghebbenden (bedrijven, eigenaars en bewoners, gebruikers, omwonenden...) op maat: per thema en/of per (deel)project of cluster van ECA en/of via bilaterale contacten.

Hieronder geven we de grote lijnen voor de informatieverschaffing en het participatietraject.

4.3.1 Informeren

Wanneer: op sleutelmomenten in het proces

Wie: varieert van gerichte informatie naar actoren tot ruime bevolking en geïnteresseerden

Kanalen:

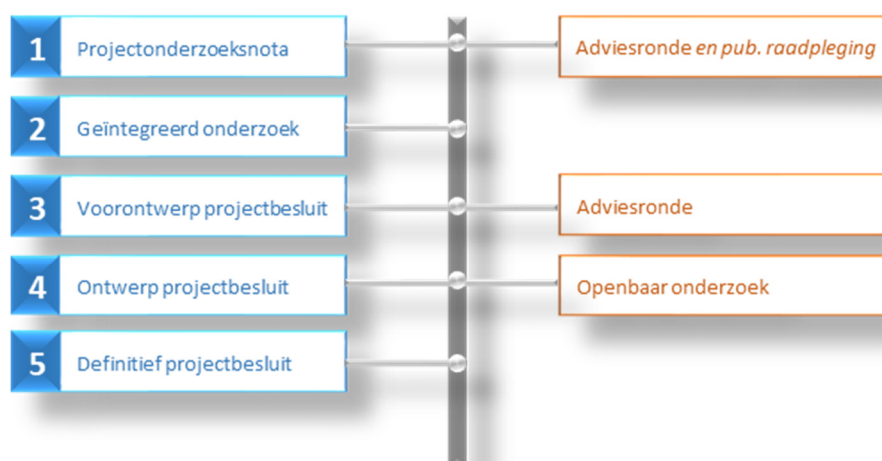
- Nieuwsflits ECA
- Website www.cpeca.be
- Website Havenbedrijf Antwerpen
- Website MLSO
- Informatiemomenten
- Informatievergaderingen
- Persberichten of advertenties in kranten
- Berichten in kanalen lokale besturen en actoren
- Brieven op maat van geïmpacteerde personen of bedrijven

4.3.2 Participeren

Uitgangspunt bij een complex project is dat er, buiten de formele participatiemomenten, in een zeer vroeg stadium, voor de oplevering van afgewerkte rapporten, met de betrokken actoren overlegd wordt. Voor de aanpak van de eerdere fases van het complex project verwijzen we naar eerdere versies van deze procesnota.

Tijdens de uitwerkingsfase organiseren we inspraak en participatie als volgt:

- Informele participatie
 - Wanneer:
 - Continu doorheen het proces
 - Wie:
 - Actorenoverleg (zie projectstructuur)
 - Thematische Werkgroepen actorenoverleg
 - Ruime bevolking via informatiemomenten

Figuur 9. Schematische voorstelling processtappen en participatie

Bron: eigen verwerking en decreet complexe projecten van 25 april 2014

- Adviesverlening
 - Wanneer:
 - Projectonderzoeksnota's
 - Voorontwerp projectbesluiten
 - Wie:
 - Vlaamse administraties (gecoördineerd advies per beleidsdomein)
 - Lokale overheden
- Openbaar onderzoek / publieke raadpleging
 - Wanneer:
 - Projectonderzoeksnota's (wettelijk niet verplicht)
 - Ontwerp projectbesluit
 - Wie:
 - elke geïnteresseerde

4.4 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIEAANPAK PER FASE

Voor de aanpak van de eerdere fases van het complex project verwijzen we naar eerdere versies van deze procesnota. Dit hoofdstuk schetst de aanpak van de uitwerkingsfase in grote lijnen.

Participatie

- Actorenoverleg met betrekking tot start uitwerkingsfase (30 januari 2020 Beveren)
- Publieke raadpleging en Adviesverlening projectonderzoeksnota's
 - Actorenoverleg en informatiemoment: (digitaal, mei en juli 2020; plus webinar 2 september 2020)
 - Inhoud: uitleg over projectonderzoeksnota's
 - Resultaten worden verwerkt in overwegingsdocumenten
- Actorenoverleggen en thematische werkgroepen met betrekking tot resultaten geïntegreerd onderzoek: zie 4.3.2
- Bilateraal overleg met specifieke partijen
- Op maat gesneden participatie- en communicatietrajecten bv. bufferwandeling
- Adviesverlening voorontwerp projectbesluit
 - Terugkoppeling: antwoordennota
- Openbaar onderzoek ontwerp projectbesluiten (60d)
 - Informatiemoment
 - Inhoud: aanvullingen geven bij gevoerde onderzoek
 - Terugkoppeling: overwegingsdocumenten

Informatie

- www.cpeca.be
- www.complexeprojecten.be actualiseren
- Websites HA en MLSO
- Projectsite aanvullen:
 - Documenten: projectonderzoeksnota's, ontwerprapporten, synthesesnota en (voorontwerp) projectbesluiten
 - Participatiemomenten aankondigen
 - Resultaten formele participatie: antwoordennota
 - FAQ: aangevulde lijst met vragen en antwoorden

- Lokale besturen en actoren: korte infoberichten via hun kanalen met link naar projectsite, zeker naar aanleiding van
 - overleg en infomoment projectonderzoeksnota's
 - overwegingsdocumenten projectonderzoeksnota's
 - openbaar onderzoek ontwerp projectbesluiten
 - overwegingsdocumenten projectbesluiten
 - projectbesluiten
- Publicatie in kranten en media: raadpleging projectonderzoeksnota's en openbare onderzoeken ontwerp projectbesluiten

Pers

- Persbericht + ontmoeting bij overleg en infomoment projectonderzoeksnota's
- Leermomenten pers, bv naar aanleiding van vrijgave ontwerprapporten geïntegreerd onderzoek
- Persbericht naar aanleiding van openbaar onderzoek ontwerp projectbesluiten
- Persbericht naar aanleiding van projectbesluiten

Bij de actualisaties van de procesnota wordt dit verder uitgewerkt.

4.5 VOOROPGESTELDE TIMING

Onderstaande tabellen bevatten de timing op korte termijn en de belangrijkste processtappen zoals voorzien in de regelgeving. Deze timing is indicatief en zal naar gelang de evoluties aangepast en verder ingevuld worden.

Bekendmaking projectonderzoeksnota's	mei-juli
Publieke raadpleging en adviesronde	mei-september
Verwerking inspraak + opmaak richtlijnen MER	juli-januari
Fase 1 geïntegreerd onderzoek	oktober-december
Fase 2 geïntegreerd onderzoek	start begin 2021

Belangrijkste verdere processtappen zoals voorzien in de regelgeving:

Geïntegreerd projectonderzoek
Geïntegreerd onderzoek (incl. informele overleg rondes)
Opmaak synthesenota en voorontwerp projectbesluit
Adviesverlening voorontwerp projectbesluit
Verwerken adviezen en opmaken ontwerp projectbesluit

Projectbesluit
Vaststellen Ontwerp projectbesluit door Vlaamse Regering
Openbaar onderzoek over het projectbesluit

Goedkeuring milieubeoordeling door dienst MER
Opstellen antwoordennota
Opmaak Projectbesluit
Vaststellen Projectbesluit door Vlaamse Regering
Publicatie projectbesluit en inwerkingtreden

Figuur 10. Indicatieve timing en processtappen

Bron: eigen verwerking en decreet complexe projecten van 25 april 2014

5 HOOFDSTUK 5: FINANCIËLE AFSPRAKEN

5.1 RAMING VAN DE MIDDELEN MET BETREKKING TOT HET PROCES

Voor de uitwerkingsfase werd een specifieke overheidsopdracht uitgeschreven voor het MER-gerelateerde onderzoek. Dit onderzoek wordt gefinancierd door drie overheden (met name het departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Havenbedrijf Antwerpen en de Maatschappij Linkerscheldeoever). Wat overige onderzoeks- en proceskosten tijdens de uitwerkingsfase betreft, wordt beroep gedaan op bestaande raamcontracten bij de eerder genoemde drie overheden.

5.2 RAMING VAN DE MIDDELEN MET BETREKKING TOT DE UITVOERING (GLOBALE INSCHATTING)

Het noodzakelijke budget voor de uitvoering hangt nauw samen met de oplossing die gekozen werd in het voorkeursbesluit. In de uitwerkingsfase wordt verder in detail onderzocht hoe de realisatie zal gefinancierd worden. Uiteraard hangt dit samen met de afwegingen omtrent het beste inrichtingsalternatief.

5.3 ONDERZOEK NAAR FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN

Op aangeven van de Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en vervoer, in samenwerking met het Havenbedrijf Antwerpen wordt tijdens de uitwerkingsfase gestart met een studie naar de financieringsmogelijkheden van het voorkeursalternatief.

Ten gevolge van het ontwerp voorkeursbesluit herstartte de Maatschappij LSO de werkzaamheden omtrent het afsluiten van een beleidsovereenkomst, die oorspronkelijk de Ontwikkelingszone Saeftinghe betrof, opnieuw. De thema's die in deze beleidsovereenkomst moeten worden opgenomen zijn:

- 1° de vergoeding bij overheveling van gronden van industriële zone naar maritieme zone en omgekeerd;
- 2° de ontsluitingsinfrastructuur binnen het havengebied;
- 3° de investeringsprojecten;
- 4° het promotiebeleid.

6 BIJLAGE: OVERZICHT EXTERNE DOELGROEPEN

6.1 OVERHEIDSINSTANTIES

Grensoverschrijdend	- Nederland: . Provinciebestuur Noord-Brabant . Provinciebestuur Zeeland . Gemeentebesturen Woensdrecht, Reimerswaal en Hulst (incl EGTS Linieland Waas en Hulst) . Rijkswaterstaat
Federale administratie	- FANC - Infrabel
Vlaamse Overheid	- Ministeriële kabinetten: . Kabinet van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed . Kabinet van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken . Kabinet van de Vlaamse minister van Omgeving, Energie, Toerisme en Justitie . Kabinet van de Vlaamse minister van Economie, Werk, Innovatie en Landbouw - Vlaamse administraties . Agentschappen • Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) • Agentschap voor Natuur en Bos (incl. Beheercommissie Natuur Linker- en Rechterscheldeoever) (ANB) • Agentschap Ondernemen • Agentschap Onroerend Erfgoed (OE) • Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) • Agentschap Wonen-Vlaanderen • Agentschap Zorg en Gezondheid • Vlaams Energie Agentschap (VEA) . Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) . Departement Landbouw en Visserij . Departement Mobiliteit en Openbare Werken • afdeling Beleid • afdeling Maritieme Toegang • stafdienst (incl. bemiddelaar grootschalige Vlaamse Infrastructuurprojecten) • Waterbouwkundig Labo . Departement Omgeving • afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -Projecten • afdeling BJO, team Milieuhinder • afdeling Energie, Klimaat en Groene Economie • afdeling GOP, directie Omgevingsprojecten en directie Omgevingsplannen • team Milieueffectenrapportagebeheer • team Veiligheidsrapportage • • Team complexe projecten . Loodswezen . De Werkvennootschap . De Lijn nv . Lantis . Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) . Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) . Toerisme Vlaanderen . Vlaamse Belastingdienst • afdeling Vastgoedtransacties . Vlaamse Landmaatschappij (VLM) . Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

	- Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) - De Vlaamse Waterweg (DVV) - Gewestelijke havencommissaris
Provinciebesturen	Deputatie en diensten Provinciebesturen Antwerpen en Oost-Vlaanderen
Lokale besturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden	- Gemeenten: Antwerpen (en districten), Stabroek, Beveren, Zwijndrecht, Sint-Gillis-Waas - Havenbedrijf Antwerpen - Maatschappij Linkerscheldeoever - Interwaas - Streekoverleg Waas en Dender - Polderbesturen: Polder Land van Waas, Polder van Ettenhoven en Muisbroek

6.2 STRATEGISCHE ADVIESRADEN

Vlaams	- Saro - Vlaamse Mina-raad - SERV - MORA (incl. Vlaamse Havencommissie)
Provinciaal	Provinciale Mina-raden
Gemeentelijk	Gemeentelijke Mina-raden

6.3 SECTORORGANISATIES

Federaal	- Elia - Fluxys Belgium - Electrabel / Engie
Regionaal	- Economie - Alfaport-Voka - Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland - VOKA Grootindustrie - Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen (KVBG) - Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen Antwerpen en Oost-Vlaanderen - RESOC Antwerpen, ERSV Oost-Vlaanderen - RESOC Waas en Dender - Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV) - Essencia - Mobiliteit - Transport en Logistiek Vlaanderen (TLV) - Antwerpse Scheepvaartvereniging (ASV) - Fietzersbond - Tunnel Liefkenshoek - Lineas (incl. TucRail) - Vakbonden - ACV - ACLVB - Vlaams ABVV - Landbouw - Boerenbond - Algemeen Boerensyndicaat - Natuur en milieu - Bond Beter Leefmilieu

	· Natuurpunt Waasland · Natuurpunt Antwerpen Noord - Erfgoed · Erfpunt – Onroerend erfgoed Waasland - Waterintercommunales · Waterintercommunales (Water-link, De Watergroep) - Eandis en Eandis Antwerpen - Landelijk Vlaanderen
--	--

6.4 ACTIEGROEPEN EN BURGERBEWEGINGEN

Actiegroepen Linkeroever	- Doel 2020 - De Derde Generatie - Actiecomité RODS (Rapenburg, Ouden Doel en Saftingen) - Actiecomité tot beveiliging van het leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland (ABBLO) - Verdediging van de Polder, netwerk van lokale landbouwers en gebruikers - Erfgoedgemeenschap Doel & Polder - Doel Land (Faculteit Architectuur K.U.Leuven, Campus Sint-Lucas Brussel-Gent) - Benegora - Landbouwgemeenschap Wase Polders vzw
Actiegroepen Rechteroever	- BurgerInitiatief Leefbare Noordrand (LENORA) - Polderfront voor behoud Opstalpolder - Red De Voorkempen - Nix NX-tracé Herstel
Burgerbewegingen Oosterweeldossier	- stRaten-generaal - Ademloos - Ringland

6.5 DIRECT BETROKKEN ACTOREN

(Individuele) bedrijven	- terminaloperatoren in de Antwerpse haven (MPET, PSA, ...) - containerbedrijven - bedrijven die geïmpacteerd worden door het voorkeurbesluit
Eigenaars en gebruikers	- (mogelijk) geïmpacteerde inwoners (bv. Doel, Ouden Doel, Rapenburg, Saftingen, ...) - (mogelijk) geïmpacteerde landbouwers - (mogelijk) geïmpacteerde eigenaars van gronden of gebouwen

6.6 RUIME (NIET GEORGANISEERDE) BEVOLKING WAASLAND EN ANTWERPEN

Ruime bevolking	- Inwoners, eigenaars, gebruikers van/in de betrokken gemeenten (Antwerpen, Beveren, Sint-Gillis-Waas, Stabroek en Zwijndrecht)
Bedrijven	- bedrijven actief in het havengebied Antwerpen

Pers	- Lokale, regionale en nationale media
- Havengidsen	- Havencentrum - MAS Havenpaviljoen - Toerisme Beveren - Grenspark Groot-Saeftinghe

Toelichting (1)

1. Actorenoverleg

- ROL: Klankbord voor de Task Force en voor de projectteams. De leden van het AO geven zo mee vorm aan ECA.
- SAMENSTELLING:
 - Alle bij ECA betrokken organisaties: actiegroepen en burgerbewegingen, overheidsinstanties (lokale besturen en diverse entiteiten van de Vlaamse overheid), sectororganisaties (landbouw, natuur, (haven)ondernemers, ...).
 - Alle actoren die in een projectteam, werkgroep of technisch team zetelen, behoren standaard tot het actorenoverleg. Deelname aan het AO is uiteraard geen verplichting.
 - Actoren die via bilateraal overleg betrokken worden, kunnen vragen om deel te nemen aan het actorenoverleg. Voor Nederlandse partijen kan dit relevant zijn, maar het actorenoverleg is niet het forum om individuele gevallen van eigenaars of omwonenden te bespreken.
 - Actoren die verder in de ppt opgesomd zijn bij "op de hoogte te houden" zullen ook standaard deel uitmaken van het actorenoverleg.

2. Bilateraal overleg

- ROL: Klankbord voor de Task Force en voor de projectteams.
- Voor een aantal actoren is informatie op maat aangewezen. Zo is het voor de Nederlandse partijen handiger om geregeld bilateraal een toelichting te krijgen over agendapunten die zij van belang achten dan dat ze in verschillende werkgroepen zetelen waarvan een belangrijk deel minder relevant is voor hen. Een zelfde redenering gaat op voor individuele geïmpacteerde bedrijven, landbouwers, eigenaars, omwonenden, enz

Toelichting (2)

3. Werkgroepen ECA

- ROL: gerichte betrokkenheid bij een of meerdere thema's binnen ECA.
- SAMENSTELLING: vertegenwoordigers van de leden van het actorenoverleg die zich kandidaat stelden voor een of meerdere werkgroepen.
- In het schema is aangegeven voor welke ECA (deel)projecten of clusters de werkgroepen relevant kunnen zijn. Zo is het bv duidelijk dat er voor de WOW geen nautische aspecten aan de orde zijn.

4. Technische teams

- ROL: ondersteuning van projectteams en voorbereiding van werkgroepen.
- SAMENSTELLING: beperkte groep specialisten (technisch, financieel, juridisch,...)
- Organisatie per thema, net als de Werkgroepen. Eén uitzondering: TT ontwerp komt overeen met 2 WGen (log zones en buffers)

Toelichting (3)

5. Projectteams

- ROL: coördinatie op niveau projectbesluit / omgevingsvergunningsaanvraag
- SAMENSTELLING: partijen die instaan voor de financiering en/of de vergunningverlening en/of de uitvoering van het (deel)project of cluster (lokale of Vlaamse overheid, HA, MLSO).

6. Task force ECA + programmamateam

- ROL: overkoepelende aansturing en coördinatie van ECA als geheel.
- SAMENSTELLING: initiatiefnemers ECA (Dept MOW, HA, MLSO) + Dept Omgeving + de MER coördinator

7.1 OVERLEGSTRUCTUUR PER CLUSTER OF PROJECT

1.1. Overlegstructuur WOW

Projectteam: Beveren, Dept Omg, Dept MOW (trekker), HA, Infrabel, MLSO

Technisch team: Ontwerp / Milieu / Mobiliteit (Interwaas, spooroperatoren/-bedrijven)

Werkgroepen: WG mobiliteit / WG milieu / WG buffer-landschap-erfgoed-archeologie / WG natuurcompensaties – telkens voor ECA als geheel

Bilateraal: Fietzersbond, Engie (kerncentrale), indiv. bedrijven langs WOW (AET, Van Wellen, Rubis), nutsmaatschappijen, eigenaars gronden nieuwe weg ten N van Putten Hoog (te onteigenen)

Op hoogte houden: bedrijven die niet langs WOW liggen maar ontsluiting naar hoofdnet wel via WO doen, Lantis, De Lijn, Vervoerregio, Pendelbus, lokale adviesraden, prov Oost-Vlaanderen (fiets), Onroerend Erfgoed (via Dept Omgeving)

1.2. Overlegstructuur CCL

Projectteam: Dept MOW, Dept Omgeving, HA (trekker), MLSO, studiebureau

Technische teams : Mobiliteit / Ontwerp / Milieu en Projectbesluit / Natuurcompensaties / Nautica / Specieberging

Werkgroepen: WG mobiliteit / WG milieu / WG natuurcompensaties / WG buffer-landschap-erfgoed-archeologie / WG Logistieke zones / WG Nautica – telkens voor ECA als geheel

Bilateraal: NLse partijen, binnenvaart, spoor (Infrabel, Railport, Lineas, Crossrail, Deutsche bahn...), kerncentrale, geïmpacteerde bedrijven, eigenaars en bewoners, nutsmaatschappijen...

Op hoogte houden: Ademloos, Antwerpen (stad), beheercommissie Natuur LSO, Dept Landbouw en Visserij, Hulst, Indaver, lokale adviesraden, Ringland, Straten-Generaal, Vlaio, Essenscia, TLV, vakbonden, streekoverleg Waas en Dender, ERSV O-VI, ASV, KV Beheerders Goederenstromen, Participatiemij Vlaanderen

1.3. Overlegstructuur Bieshoek

Projectteam: Beveren, Dept Omg, Dept MOW, HA, MLSO (trekker), Zwijndrecht

Technisch team (bilateraal of groep): Infrabel + Tucrail, nutsmaatschappijen (Aquafin, Engie-Electrabel, Fluvius, Fluxys, Watergroep, WaterLink)

Werkgroepen: WG mobiliteit / WG milieu / WG natuurcompensaties / WG buffer-landschap-erfgoed-archeologie / WG Logistieke Zones – telkens voor ECA als geheel

Bilateraal: gewestelijke havencommissaris, DP World

Op hoogte houden: nvt

1.4. Overlegstructuur Noordzeeterminal

Projectteam: HA (trekker), Dept MOW, Dept Omg

Technisch team (bilateraal of groep): Infrabel + TUCrail, nutsmaatschappijen (Aquafin, Engie-Electrabel, Fluvius, Fluxys, WaterLink), operatoren voor binnenvaart – spoor – containerterminals

Werkgroepen: WG mobiliteit / WG milieu / WG nautica – *telkens voor ECA als geheel*

Bilateraal: Nederlandse partijen (Woensdrecht, Rijkswaterstaat, Zeeland, Noord-Brabant (OMWB), geïmpacteerde bedrijven (PSA, Vleemo, Kotug, Elia), geïntegreerd verkeersmanagement, De Vlaamse Waterweg, Antwerp Terminal Services

Op hoogte houden: district BZL, stad Antwerpen, Benegora, BASF

7.2 OVERLEGSTRUCTUUR PER THEMA

Thema mobiliteit

Scope: geheel ECA (bv modal shift, samenhang Toekomstverbond,...), maar technisch ontwerp (spoor)wegen, kaaien,... valt onder technische teams

Technisch team: HA, MLSO, Dept MOW, Agentschap Wegen en Verkeer, Dept Omg, Beveren, Zwijndrecht, Infrabel, De Vlaamse Waterweg, Railport

Werkgroep: vz HA (K Tuerlinckx) en trekker HA (C Coeck)

- **Actiegroepen, middenveld, bedrijven...**: ABBLO, Ademloos, Alfaport, Voka, Doel 2020, Febetra, Fietzersbond, Lenora, Nix-Nx, NxtPort, stRaten-generaal, Transport en Logistiek Vlaanderen, UA (D. Lauwers), binnenvaartsector (ICBO vzw), spoorsector, Ringland, Doelland.
- **Overheden:** AWW, Beveren, Dept MOW, Dept Omg, DVW, HA, Infrabel, Interwaas, Lantis, MLSO, Prov O-VI ?, Sint Gillis Waas, Vervoersregio, Zwijndrecht, VIL

Bilateraal: Pendelbus, NL partijen (Rijkswaterstaat,...), Tunnel Liefkenshoek, specifieke bedrijven (bv Borealis, bv DP World)

Op hoogte houden: BBL, kabinet gouverneur Berx

Thema buffer / landschap / erfgoed / archeologie

Scope: geheel ECA (bv buffer WOW tot en met buffer Doel)

Technisch team 'ontwerp': Dept MOW, Dept Omg, HA, MLSO

Werkgroep: vz *Omgevingsmanager (M Goris)*, *trekker Dept Omgeving (I D'hondt)*

- *Middenveld, actiegroepen, ...* : Alfaport, Alg Boerensyndicaat, Boerenbond, Derde Generatie, Doelland, Doel 2020, Erfgoedgemeenschap Doel en Polder, Landbouwgemeenschap Wase Polder, Natuurpunt, Polderdorpen Leefbaar
- *Overheden:* ANB, Beveren, Dept MOW, Dept Omgeving (incl Ag OE), Erfpunt Waasland, Grenspark Groot Saeftinghe, HA, Infrabel, Interwaas, MLSO, Polder LvW, VLM, Zwijndrecht

Bilateraal: Elia, Engie, omwonenden (apart initiatief), district BZL (voor NZT)

Op hoogte houden: BBL, prov Oost-Vlaanderen, Toerisme Waasland/Streekoverleg

Thema milieu

Scope: geheel ECA (bv luchtkwaliteit, klimaat, geluid, mens/gezondheid, water en sediment...) maar natuurcompensatie, specieberging en buffering komen aan bod in aparte WGN

Technisch team 'milieu en projectbesluit', incl water en sediment: HA, MLSO, Dept MOW, Beveren, Vlaamse Waterweg, polder LvW, prov Oost-VI, VMM, Zwijndrecht

Werkgroep: vz HA (*Kurt Tuerlinckx*), *trekker HA (Geert Schrooten)*

- *Actiegroepen, middenveld, ...*: ABBLO, Alg Boerensyndicaat, Ademloos, Alfaport, Boerenbond, Doel 2020, Natuurpunt, UA (Prof Meire), Voka-Grootindustrie
- *Overheden:* Beveren, Dept MOW, Dept Omg, HA, MLSO, OVAM, Polder Land van Waas, Prov O-VI ?, VITO, VMM (lucht), Zwijndrecht

Bilateraal: NL (RWS, Min Landb Natuur Visserij, prov Zeeland en Noord-Brabant)

Op hoogte houden: milieuraden (gem en prov), Bond Beter Leefmilieu

Thema logistieke zones

Scope: invulling zones 'Drie dokken' + Vlake van Zwijndrecht en Bieshoek
(*technische ontwerp hoort bij CCL en Bieshoek*)

Technisch team 'ontwerp': Dept MOW, Dept Omg, HA, MLSO

Werkgroep: vz MLSO S Borgmans, trekker MLSO L Vandriessche

- **Actiegroepen, middenveld, ...:** Alfaport, Natuurpunt, Transport en Logistiek Vlaanderen, Febetra, Essenscia, Vlaio, Voka Industrie
- **Overheden:** Beveren, Dept MOW, Dept Omg, HA, Zwijndrecht, VIL

Bilateraal: nutsbedrijven (bv WaterLink, Elia,...), Engie, Infrabel, bedrijven in buurt van VvZ, Railport, gewestelijke havencommissaris

Op hoogte houden: Fietzersbond, lokale adviesraden, POM A'pen en POM O-VI, VIL

Thema natuur

Technisch team: ANB, Beveren, Dept Omg, Dept MOW (trekker), HA, MLSO, VLM

Werkgroepen: (leden projectteam kunnen ook in WGen zetelen)

- **WG natuurcompensatiegebieden:** Natuurpunt, Boerenbond en ABS, polder Land van Waas, De Vlaamse Waterweg, INBO, VLM, Sint-Gillis-Waas (voor Grote Geule), Doel 2020, vzw Landbouwgemeenschap Wase Polders, Grenspark Groot Saeftinghe, Alfaport, Voka Industrie, Doelland, Ag Onroerend Erfgoed
- **Beheercommissie Natuur LSO:** thema natuur komt ook aan bod in deze bestaande WG

Bilateraal: nutsmaatschappijen, gebruikers gronden in PPZ, Jabelmat, inwoners omliggende woonkernen (Prosper, Rapenburg, evt Ouden Doel), NLse partners (gemeenten Reimerswaal en Hulst, Rijkswaterstaat, prov Zeeland)

Op hoogte houden: lokale adviesraden

Thema nautische aspecten

Scope: alle nautische aspecten van ECA

Technisch team: Waterbouwkundig Laboratorium (MOW), HA, MLSO

(al langer bestaande) **Werkgroep:** vz én inhoudelijk expert: Katrien Eloot (MOW)

- *Leden bestaande werkgroep geïntegreerd verkeersmanagement* : Loodswezen Scheldemonden (Nederland), Vlaams Loodswezen (DABL), Ag Maritieme Dienstverlening en Kust - Afd Scheepvaartbegeleiding, Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit, Rijkswaterstaat, Boluda, AT, Brabo, North Sea Port

Bilateraal: rederijen

Op hoogte houden: Alfaport

Thema specieberging

Technisch team: HA, Lantis, Dept MOW (trekker)

Werkgroep per mogelijke locatie (bv Kust, Westerschelde, Zeeschelde, Argex,...)

Per WG samen te stellen uit: aannemers, De Vlaamse Waterweg, Dept Omgeving, ag Maritieme Dienstverlening en Kust, OVAM, Rijkswaterstaat, VITO, VNSC.

Bilateraal: nvt

Op hoogte houden: Ag Natuur en Bos, AWV, Beveren, Antwerpen (incl district BZL), Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, Hulst, INBO, prov A'pen en O-VI, prov Zeeland, Tucrail / Infrabel, Zwijndrecht